

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Jiří Weigl:

Editorial

Václav Klaus:

Evropa, její problémy a Rusko ve 21. století

Jan Skopec:

Schumpeterovy ideje a varování jsou poučení pro dnešek

Zdeněk Koudelka:

Žaloba na prezidenta – lež a pokrytectví

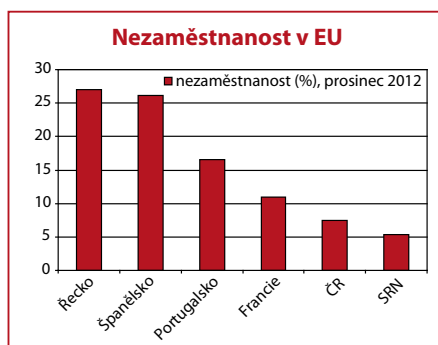
Anketa: Je smysluplné dnes zvyšovat minimální mzdu?

(Aleš Michl, Dagmar Brožová, Martin Slaný)

Mojmír Hampl:

Daň z finančních transakcí? Opravdu ne

DUBNOVÝ GRAF IVK

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz
CEP – Newsletter
Centra pro ekonomiku a politiku
Registrace MK ČR E 11024

Editorial

Jiří Weigl,
výkonný ředitel
Institutu Václava Klause

Vážení čtenáři,
dostává se Vám do rukou první číslo měsíčníku Newsletter Institutu Václava Klause, který na jaře letošního roku zahájil svou činnost.

Institut Václava Klause (IVK) je obecně prospěšnou společností, která si klade za cíl šířit a propagovat ideje volného trhu, svobody, demokracie a hodnoty, na nichž naše civilizace stojí a které jsou stále více ohroženy.

Institut Václava Klause (IVK) je obecně prospěšnou společností, která si klade za cíl šířit a propagovat ideje volného trhu, svobody, demokracie a hodnoty, na nichž naše civilizace stojí a které jsou stále více ohroženy. Jak jméno Institutu napovídá, jeho vznik, existence a směřování jsou spojeny se jménem prezidenta Václava Klause, který je předsedou správní rady IVK a patří mezi jeho zakladatele. Témata, která jsou s politickou a veřejnou aktivitou Václava Klause spojena – transformace společnosti a ekonomiky, evropská integrace, změna klimatu a boj s novými formami kolektivistických ideologií ohrožujících lidskou a občanskou svobodu – budou přirozeně i v centru pozornosti IVK, stejně jako dokumentování a zpracovávání politického odkazu prezidenta Klause.

Sídlem Institutu Václava Klause je zámeček Hanspaulka v Praze 6, ale předpokládáme, že velká většina našich akcí pro veřejnost bude probíhat v konferenčních prostorách v centru hlavního města.

Institut Václava Klause je koncipován jako liberálně-konzervativní think tank s vlastní výzkumnou a studijní činností, semináři, konferencemi a dalšími akcemi a programy pro odbornou i širokou veřejnost. Hodláme převzít většinu aktivit, kterými se dosud zabývalo Centrum pro politiku a ekonomiku (CEP), s nímž ve vydavatelské a publikační činnosti úzce spolupracujeme, a budeme se je snažit rozvíjet a budovat ve větším rozsahu a intenzitě.

Významnou a pravidelnou součástí našich publikačních aktivit představuje vydávání Newsletteru. V této činnosti navazujeme na projekt Newsletteru CEPU, jež Newsletter IVK nahrazuje. Předplatitelé Centra pro ekonomiku a politiku, kteří již uhradili předplatné na rok 2013, se automaticky stávají i předplatiteli IVK a v průběhu roku budou dostávat jak Newsletter IVK, tak jeho další publikace a informace o naší činnosti.

Byli bychom velmi rádi, kdyby se Newsletter IVK stal nejen periodikem stálých spolupracovníků Institutu Václava Klause, ale i příležitostí pro publikaci textů z oblastí politické a ekonomické publicistiky pro širší okruh autorů sdílejících ideovou orientaci Institutu.

Institut Václava Klause chce být aktivní a slyšitelnou součástí veřejné diskuse v naší zemi.

Institut Václava Klause chce být aktivní a slyšitelnou součástí veřejné diskuse v naší zemi. Domníváme se, že je to aktuální právě nyní, kdy začíná u nás i v Evropě znovu dominovat levicový kolektivismus, individuální občanské a ekonomické svobody jsou omezovány a potlačovány, ideová prázdnota a bezobsažnost se vydává za přednost a prohlubuje se krize evropské integrace.

Evropa, její problémy a Rusko ve 21. století*

Václav Klaus

Člověk, který přijíždí do Ruska z malé stře-
doevropské země, tzn. z Evropy, z tohoto
poněkud problematického regionu, který
se nenachází v příliš růžové situaci, nemá
pocit, že má komukoli na světě, včetně Rus-
ka, dávat jakékoli rady.

Relativní pokrok

Evropa se musí pokusit vyřešit své vlastní
problémy – jak velmi viditelné, často dis-
kutované, ale nedostatečně analyzované
a pochopené problémy ekonomického a fi-
nančního typu, tak méně viditelné, ale o to
vážnější problémy politické, které jsou spo-
jeny s postupným ubýváním demokracie,
což je nevyhnutelným důsledkem rozsáhlé
centralizace a unifikace evropského konti-
nentu. V Evropě se obvykle mluví o tzv. de-
mokratickém deficitu, ale to je pouhý eufe-
mismus. Jde o více než o deficit.

*) Podklad pro vystoupení na konferenci „The
Russia Forum 2013“, Moskva, 18. dubna 2013.

V posledních dvou dekadách jsem velmi
pozorně, i když na dálku, vývoj v Rusku
sledoval a dělal jsem to, alespoň doufám,
s přiměřeným respektem. Nikdy jsem si
nedovolil povýšený postoj vlastní tolika
evropským politikům, intelektuálům a no-
vinářům, kteří se jako experti, vysílání ev-
ropskými nebo mezinárodními institucemi,
považují za samotné ztělesnění svobody,
demokracie a rozumu. Dělal jsem to, aniž se po-
koušejí pochopit skutečnou situaci a speci-
fické charakteristiky této země.

*Vývoj v Rusku v posledních dvou
desetiletích považuji za relativní
úspěch – za předpokladu, že se na toto
období díváme s patřičnou a férovou
historickou perspektivou.*

Vývoj v Rusku v posledních dvou dese-
tiletích považuji za relativní úspěch – za
předpokladu, že se na toto období díváme
s patřičnou a férovou historickou perspek-
tivou. Říkám to zejména s vědomím těžké-
ho dědictví sedmdesáti let komunismu, ze
kterého se Rusko lehce vymanit nemohlo.
Vzhledem ke své předkomunistické minu-
losti a k nejdelší a nejdestruktivnější formě
komunismu mělo velmi nevhodnou star-

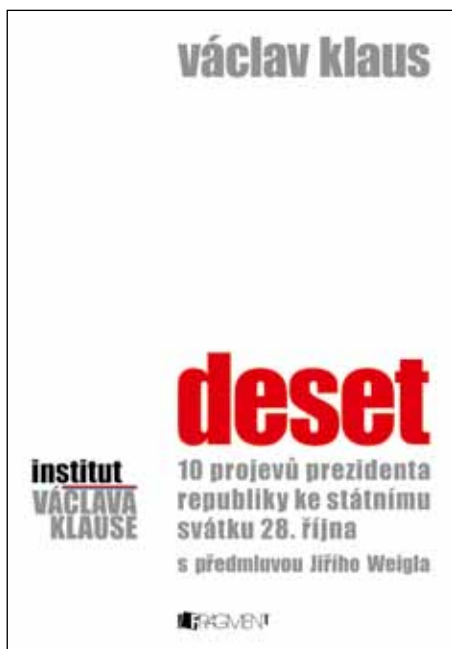
tovací pozici. Myslím, že si jako člověk, kte-
rý prožil čtyřicet let v komunismu, mohu
takový soud dovolit.

Nejsem žádným expertem na Rusko, a pro-
to musím zobecňovat a zabývat se širší-
mi okolnostmi a ne detaily. Je těžké najít
k tomu vhodný koncepční rámec, neboť
každá země sice unikátní je, ale – i když si
to často o sobě myslí – zcela unikátní není.
Vždy jsem se rozpokoval, zda považovat
Rusko za jednu z tzv. BRIC (nebo BRICS)
zemí. Před několika týdny se však ruský
prezident Putin zúčastnil summitu těchto
zemí v Jižní Africe, čímž více méně naznačil,
že ho zařazení Ruska do této skupiny nijak
neuráží.

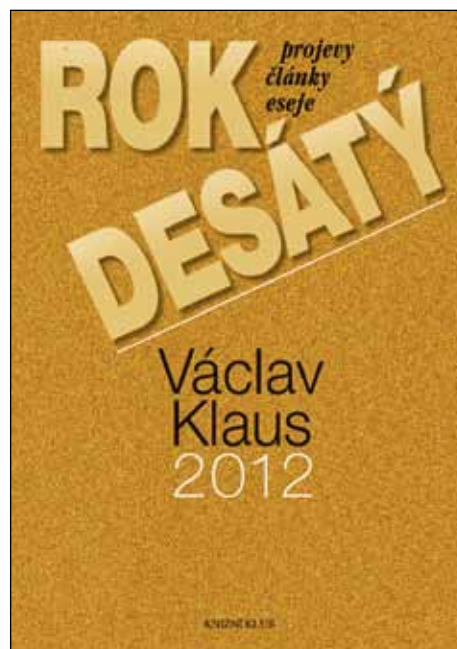
Země BRIC

Zkratku BRIC považuji za užitečnou. Žádná
oficiální definice pojmu „země typu BRIC“
sice neexistuje, ale myslím, že mu všichni
rozumíme. Nepovažuji ji pouze za zkratku
pro jistou *speciálně výtčově vymezenou sku-
pinu zemí*, ale spíše za zkratku pro *jistý spe-
cifický typ zemí*. Mezi jejich hlavní charakte-
ristiky patří:

– všechny z nich jsou velkými, strategicky,
politicky a ekonomicky vlivnými zeměmi,
které jsou si své dnešní významnosti dobře
vědomy;

Nakladatelství **Fragment** a **Institut Václava Klause** nabízí knihu
Václava Klause „Deset projevů prezidenta republiky ke státní-
mu svátku 28. října“ (2013). Čtenář má unikátní příležitost si při-
pomenout zásadní projevy hlavy státu k 28. říjnu. Předmluvu ke
knížce napsal výkonný ředitel Institutu Václava Klause **Jiří Weigl**.
Knížka je dokumentem, který ilustruje dobu, v níž žijeme, pře-
kvapivě plasticky, a můžeme z ní hodně vyčíst i o osobnosti dru-
hého prezidenta ČR. 80 stran, objednávky na www.fragment.cz

Nakladatelství **Euromedia** nabízí knihu **Václava Klause** „**Rok
desátý**“ (2013), která přináší projevy, články a eseje prezidenta
v posledním roce jeho úřadování. V unikátní knize má čtenář
příležitost pročíst texty k české státnosti, k evropské integraci,
k domácí politice, k boji za svobodu a demokracii ve společ-
nosti, k zákonům a vetům zákonů, k zahraniční politice, k eko-
nomickým tématům, k osobnostem našich dnů a zápisky z ces-
ty. 338 stran, objednávky na www.euromedia.cz

– žádná z nich nepatří k tradičně definovanému Západu (a většině z nich to asi nevádí);

– z ekonomického hlediska jsou považovány za „rodící se trhy“, nikoli za plnohodnotné tržní ekonomiky;

– v poslední době rostly a rostou daleko rychleji než „staré“, dnes dokonce stagnující tržní ekonomiky;

– mají méně vyvinutou tržní infrastrukturu a tržní instituce, méně diverzifikovanou ekonomickou strukturu. Více závisí na primárním sektoru – suroviny, paliva, energetika;

– jsou konkurenceschopné vzhledem k nižším nákladům práce, vzhledem k méně nákladným, méně rigidním a méně kontraproduktivním sociálním systémům i vzhledem k racionálnější politice ochrany životního prostředí (zejména svým zodpovědnějším přístupem k evidentnímu nesmyslu doktríny globálního oteplování);

– industrializují se, nikoli deindustrializují. Nestaly se obětí ničivého omylu, že motorem ekonomického rozvoje může být terciální sektor;

– mají pracovní sílu, která má zájem jít kupředu a je připravena tvrdě pracovat;

– nedosáhly ještě západní hladiny blahobytu a proto jejich ekonomický rozvoj není blokován klesající motivací k práci;

– jsou více centrálně řízeny a organizovány, což nepochybně podkopává ekonomickou racionalitu, ale umožňuje to dlouhodobý pohled na organizování ekonomického rozvoje, který také má určitá pozitiva;

– jejich politický systém je méně demokratický, více centralistický a více autoritativní.

Tyto charakteristiky pro ně jsou i nejsou výhodou. Některé z nich lidé z postkomunistických středoevropských zemí za pozitivní a atraktivní určitě nepovažují, ale jsou si vědomi toho, že některé z nich umožňují těmto zemím rychlý ekonomický růst.

Tři problémy

Zhruba toto jsou má východiska a na jejich základě si kladu otázku, co říci, abych nedával „hraběcí rady“ a prázdňá a sterilní doporučení. V dnešním Rusku vidím tři problémy, kterým jsme se my dokázali vyhnout:

– nikdy nebyla zformulována široce sdílená a všem srozumitelná *transformační vize*, která by dala občanům země elementární orientaci kudy a kam jít. V naší zemi to zformulováno bylo – chtěli jsme demokracii, parlamentní pluralismus a tržní ekonomiku s velmi omezenou rolí státu. Stručně řečeno, chtěli jsme kapitalismus;

– lidé jako já v počátečních letech po pádu komunismu s opodstatněnými obavami sledovali *nedostatečnou kontrolu makroekonomické situace (jak v rovině fiskální, tak monetární politiky)*, což podle očekávání v Rusku vedlo k velmi vysoké a společnost destabilizující inflaci;

– byli jsme svědky nevytvoření *systému autentických politických stran* a tím i plnohodnotné parlamentní demokracie.

Dalším, ale snazším úkolem je zvýšit dnešní míru otevřenosti ekonomiky a dokončit liberalizaci zahraničního obchodu a všech dalších ekonomických a finančních transakcí se světem.

Změny, uskutečněné v Rusku v posledních deseti až patnácti letech vedly k určitému posunu, ale je třeba jít dále. Netroufám si radit v oblasti geopolitiky, to není oblast mého zájmu a mých znalostí. Nicméně, vycházím z toho, že základnou pro jakoukoli smysluplnou zahraničně-politickou aktivitu je síla a stabilita domácí politické a ekonomické situace. Dovolím si proto uvést alespoň tři jednoduché teze:

1. Jsem přesvědčen, že pro 21. století potřebuje Rusko pluralistický politický systém. Otázkou je, jak ho co nejrychleji zavést a jak ho udělat efektivně fungujícím, aniž by způsobil neúnosné narušení existujících, poněkud křehkých regionálních, etnických, sociálních a politických skutečností. V tom učebnicové „pravdy“ moc nepomohou. Rusko nevyužilo příležitost zavést takový systém ihned po pádu komunismu (a nevím, jestli ji vůbec využít mohlo, u nás to bylo jistě snadnější). Učinit to, je nicméně nezbytností, která musí být provedena dříve či později.

Pro 21. století potřebuje Rusko pluralistický politický systém.

2. Dalším, ale snazším úkolem je zvýšit dnešní míru otevřenosti ekonomiky a dokončit liberalizaci zahraničního obchodu

a všech dalších ekonomických a finančních transakcí se světem. To by určitě pomohlo, podkopalo by to sílu domácích monopolů a přineslo by to pozitivní efekty pro spotřebitele a pro všeobecný blahobyt.

Věnoval bych zvýšenou pozornost nastupující ropné a plynové revoluci, kterou přinášejí technologické objevy v oblasti těžby tzv. břidličných plynů.

3. Kdybych byl ruským politikem nebo ekonomem, věnoval bych zvýšenou pozornost nastupující ropné a plynové revoluci, kterou přinášejí technologické objevy v oblasti těžby tzv. břidličných plynů. Již nejméně čtyři desetiletí platný fakt dlouhodobého růstu cen ropy a plynu a s tím spojený předpoklad, že jakákoli změna může nastat pouze na poptávkové straně ropné a plynové rovnice, přestává platit. Dochází k revoluci na nabídkové straně, která může tento trh radikálně změnit a způsobit cenový kolaps. Jediným řešením pro Rusko je diverzifikovat svou ekonomiku, jak je to nejvíce možné.

Před mnoha lety jsem dokonce vyslovil toho se týkající výrok: „Nejsem ochoten vydávat tvrdé peníze za měkké rady“, což Milton Friedman označil za „Klausův zákon“.

Jako politik jsem nikdy neměl rád, když jsem dostával rady zvenčí. Před mnoha lety jsem dokonce vyslovil toho se týkající výrok: „Nejsem ochoten vydávat tvrdé peníze za měkké rady“, což Milton Friedman označil za „Klausův zákon“. Doufám, že jsem se této chyby v tomto textu v opačné roli nedopustil. ■

NABÍZÍME

Institut Václava Klause a Centrum pro ekonomiku a politiku nabízí knihu **Václava Klause „Dvacet let české měny“** (2013). Těžiště knížky tvoří přednáška prezidenta na únorové konferenci České národní banky o dvaceti letech české měny a dvě kapitoly z knihy Václava Klause „My, Evropa a svět“ (Fragment 2013) o rozdělení České a Slovenské federativní republiky a měnové krizi v roce 1997.

objednávky na:

www.cepin.cz

e-mail: cep@cepin.cz

Schumpeterovy ideje a varování jsou poučení pro dnešek

Jan Skopeček,
Centrum pro ekonomiku
a politiku

Před 130 lety se v moravské Třešti – v tehdejší Rakousko-uherské monarchii – narodil jeden z největších a nejproslulejších ekonomů, jehož význam a vliv bylo podle mnohých možné srovnávat snad jen s dalším velkým ekonomem J. M. Keynesem. J. A. Schumpetera však nelze považovat za ekonomického teoretika v úzkém slova smyslu. Byl to muž mnoha tváří a dokonce více vědních disciplín. Po studiích práv na Vídeňské univerzitě působil jako právník v Káhiře, byl šéfem banky a dokonce, byť krátce a ne příliš úspěšně, i ministrem financí Rakouska. Vedle obdivuhodných znalostí ekonomie a dějin ekonomických teorií byl znám i znalostmi práva, historie a přínosem sociologii. Proslulost mu však přinesl zejména jeho přínos ekonomii.

Podnikání a inovace

Zmíněnou hlubokou znalost ekonomické teorie a jejích dějin dokazuje zejména jeho až posmrtně vydaná *History of Economic Analysis (1954)*. Na 1200 stránkách je zde do neuvěřitelné hloubky popisován vývoj ekonomické teorie, jednotlivých ekonomických škol a více i méně známých autorů. Nevím o žádném podobném díle z oblasti dějin ekonomického myšlení, které by hloubkou, rozsahem a mírou podrobnosti toto Schumpeterovo dílo překonalo. K jeho hlavním dílům lze řadit i německy napsanou *Podstatu a obsah teoretické národní ekonomie (1908)*, publikovanou již v jeho 25 letech, dvojdílné *Hospodářské cykly (1932)*, nebo často citované dílo *Kapitalismus, socialismus a demokracie (1942)*, které nicméně za čistě ekonomické dílo považovat nelze.

I dnes můžeme ze všech stran slyšet o nezbytnosti inovací pro budoucí hospodářský růst.

Již méně je ale v tomto ohledu vyzdvihována role podnikatele.

Joseph A. Schumpeter byl velkým obdivovatelem Leona Walrase a jeho modelu všeobecné ekonomické rovnováhy. Na rozdíl od její statické povahy měl však Schumpeter ambice přistupovat k ekonomické analýze dynamickým přístupem. To

mu umožnila role podnikatele jako tvůrce a nositele inovací, které jsou dle Schumpetera alfou a omegou dynamického vývoje kapitalismu. Podnikatel-inovátor je klíčovým prvkem kapitalismu, oplývá zvláštními schopnostmi odlišujícími ho od ostatních. Podnikatel je schopný přicházet s něčím novým, narušuje zavedený stereotyp.

Přijde-li podnikatel s úspěšnou inovací, získává dočasně monopolní postavení a realizuje zisk. Do ziskového odvětví pak přicházejí další podnikatelé, kteří inovace napodobují. Tak se původní inovační vlna vyčerpává, zisk odvětví mizí a nově vzniklé odvětví se stává jedním z hlavních odvětví v ekonomice. Ekonomika se vrací do rutinního koloběhu, ale na vyšší úrovni, z čehož má užitek celá společnost. Inovace mohou mít podle Schumpetera podobu nového výrobku, zavedení nové výrobní metody, otevření nového trhu, získání nového zdroje surovin, ale i uskutečnění nové organizace, jako je např. vznik či rozpad monopolu.

Hospodářský růst

I dnes můžeme ze všech stran slyšet o nezbytnosti inovací pro budoucí hospodářský růst. Vlády se předhánějí v programech technologických agentur a center, naše ekonomická budoucnost je prý závislá na množství finančních prostředků uvolněných pro aplikovaný výzkum. Již méně je ale v tomto ohledu vyzdvihována role podnikatele. Ten už dávno není ve středu zájmu, natož aby se těšil společenské prestiži a významu, který mu pro ekonomický rozvoj Schumpeter přikládal. Schumpeter existenci inovací nespojoval s množstvím peněz na vědu a výzkum, ale s touhou podnikatele po zisku a jeho schopností nalézat na trhu mezery. Poučením pro dnešek tak je, že nestačí pouze technologická centra, agentury a dostatečný objem prostředků na vědu, nebudeme-li mít podnikatele, kteří dokážou podstoupit riziko a přenést vynález na trh, na němž se teprve stane inovací v schumpeterovském slova smyslu.

Schumpeter si všiml, že inovace se neobjevují a nepřicházejí rovnoměrně. Naopak, objevují se ve shlucích, kdy průkopnická inovace na sebe nabaluje inovace další. Tak vzniká inovační vlna šířící se ekonomikou až do svého vyčerpání. Schumpeter se tím dostal i k vysvětlení ekonomických cyklů, za kterými stojí právě nerovnoměrný vývoj inovací. Řadí se tak mezi představitel teorie reálného hospodářského cyklu, kdy s vlnou inovací roste i investiční aktivita. Poté, co je inovační vlna vyčer-

pána a investice řady ekonomických subjektů napodobujících původní inovaci se ukazují jako neefektivní, dochází k desinvesticím a ekonomickému poklesu.

Tvořivá destrukce

Tak se dostáváme i k dalšímu důležitému schumpeterovskému pojmu – tvořivé destrukci. Recese je totiž podle Schumpetera nejen neodmyslitelnou součástí kapitalistické ekonomiky, ale i součástí potřebnou. V recesi vidí Schumpeter spontánní ozdravný proces – tvořivou destrukci. Špatné investice jsou odbourávány, aby uvolnily zdroje pro investice nové a lepší.

Poučením pro dnešek je, že nestačí pouze technologická centra, agentury a dostatečný objem prostředků na vědu, nebudeme-li mít podnikatele, kteří dokážou podstoupit riziko a přenést vynález na trh, na němž se teprve stane inovací v schumpeterovském slova smyslu.

Díváme-li se na chování řady vlád od vypuknutí ekonomické krize, vidíme přístup přesně opačný. Namísto sice bolestného, ale ozdravného odbourávání špatných investic, jsme byli svědky nejen znárodnění velkých finančních institucí stojících před krachem, ale i takových intervencionistických programů, jako bylo „šrotovné“, majících zachránit velké výrobce automobilů. Tímto přístupem nejen že k ozdravnému procesu dojít nemůže, ale společnost pouze řešení odkládá na pozdější dobu. Neefektivní výrobci a investice nejsou udržitelné a jejich pozdější nevyhnutelný konec bude pouze nákladnější.

Schumpeterova chmurná předpověď o konci kapitalismu se naštěstí nenaplnuje. Kapitalismus ukázal, že je životaschopný a v těch zemích, kde funguje bez zásadních omezení a bariér, přináší i nesrovnatelný růst životní úrovně.

Velkým Schumpeterovým a dodnes diskutovaným tématem je jeho vize zániku kapitalismu. S touto chmurnou predikcí přišel přesto, že považoval kapitalismus za nejefektivnější ze všech možných systémů a přesto, že si zánik kapitalismu jako ekonom vyrůstající v tradici rakouské ekonomické školy v žádném případě nepřál. Schumpeter odmítal veškeré dosud známé

výhrady ke kapitalismu a jeho zánik spojoval paradoxně s jeho úspěchem.

Zánik kapitalismu

I v tomto jeho tématu hraje ústřední roli podnikatel. S rozvojem kapitalismu roste podíl a význam velkých firem a korporací na úkor malých podniků. Zatímco dříve byly inovace spojeny s podnikatelem-inovátorem, dnes jsou rutinní záležitostí specializovaných oddělení a výzkumných týmů velkých korporací. V éře akciových společností navíc již nelze hovořit o vlastnictví v původním slova smyslu a významu, kdy vlastníci byly se svým podnikem úzce spojeny. Dochází k dematerializaci a odosobnění vlastnictví. Řízení a vlastnictví podniků je odděleno. Konec kapitalismu přičítá Schumpeter ale i dezintegraci rodiny, která byla vždy motivací snažení podnikatelů, a vytváření nepřátelské atmosféry vůči kapitalismu ze strany intelektuálů.

Tato Schumpeterova chmurná předpověď o konci kapitalismu se naštěstí nenaplnuje. Kapitalismus ukázal, že je životaschopný a v těch zemích, kde funguje bez zásadních

omezení a bariér, přináší i nesrovnatelný růst životní úrovně. Velké korporace fungují vedle malých individuálních podnikatelů a živnostníků, trh akciových podílů vede k ještě efektivnějšímu využívání vzácných zdrojů a inovace jsou doménou především velkých firem. V tomto smyslu se tedy o ka-

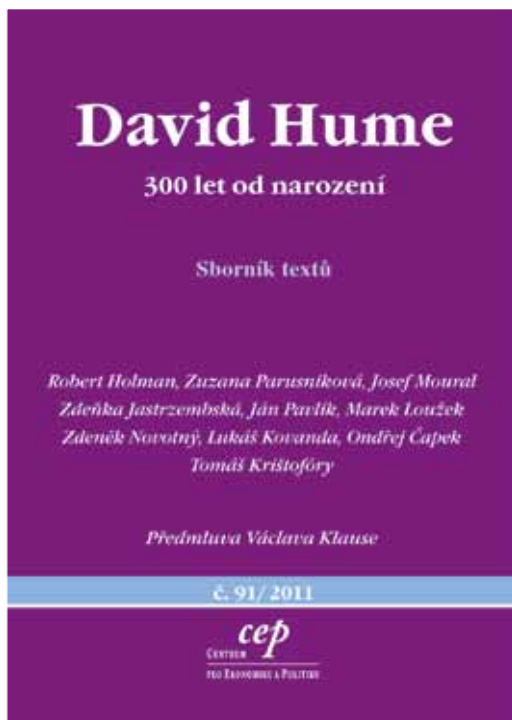
Máme-li se inspirovat něčím ze Schumpetera dnes, pak by to mělo být otočení naší pozornosti zpět k podnikateli jako osobě rozhodující pro dynamický ekonomický rozvoj.

pitalismus bát nemusíme. To ale neznamená, že by měl kapitalismus vyhráno. Dnes a denně čelí atakům v podobě stále rozsáhlejších a silnějších regulací, které omezují a odrazují od jakékoliv individuální aktivity, včetně té podnikatelské. Rozsáhlé státní přerozdělování vyžaduje vysoké daně a tím demotivuje a tlumí podnikatelského ducha. Rizikem pro kapitalismus jsou ale i modernější a neméně nebezpečné levicové ideologie, jako je global governance či

zelené ideologie snažící se zbavit člověka individuální svobody.

Přesto, že se Schumpeter v něčem mýlil, jeho přínos pro chápání ekonomického vývoje a kapitalismu je nesporný. Máme-li se inspirovat něčím ze Schumpetera dnes, pak by to mělo být otočení naší pozornosti zpět k podnikateli jako osobě rozhodující pro dynamický ekonomický rozvoj. V dnešní době ekonomické recese slyšíme vládu hovořit o nastartování ekonomického růstu mimo jiné prostřednictvím investic do infrastruktury, zateplování veřejných budov, čerpání evropských dotací apod. Takto se ale dlouhodobý ekonomický růst nikomu zaříditi ještě nepodařilo. Ekonomický růst přijde pouze a jedinečně tehdy, pokud tu bude dostatek podnikatelů schopných postoupit riziko, přicházet s inovacemi a hledat pověstné mezery na trhu. Vláda a celá politická reprezentace by se jim pro začátek mohla snažit nekomplikovat život zbytečnými regulacemi a vysokými daněmi. Inovační vlna a s ní spojený hospodářský růst pak přijdou sami a užitek z něj budou čerpat nejen samotní podnikatelé, ale celá společnost. ■

NABÍZÍME

CEP nabízí sborník č. 91/2011 „David Hume – 300 let od narození“, do něhož přispěli **Robert Holman, Zuzana Parusníková, Josef Moural, Zdeňka Jastrzemska, Ján Pavlík, Marek Loužek** (editor sborníku), **Zdeněk Novotný, Lukáš Kovanda, Ondřej Čapek a Tomáš Křištofory**. V příloze jsou ukázky z díla **David Huma**. Předmluvu ke sborníku napsal prezident **Václav Klaus**.

146 stran, 100 Kč.

CEP nabízí sborník č. 92/2011 „Viktor Dyk – osmdesát let od smrti“, do něhož přispěli **Robert Kvaček, Josef Tomeš, Jaroslav Med, Jiří Brabec, Libuše Benešová, Jan Kopal, Jaroslava Honcová-Libická, Lukáš Petřík, Jan Hübsch, Radim Panenka a František Čanda**. V příloze najde čtenář ukázky z díla **Viktora Dyka**. Editorem je **Marek Loužek**. Předmluvu napsal prezident **Václav Klaus**.

126 stran, 100 Kč.

objednávky na www.cepin.cz, e-mail: cep@cepin.cz

Žaloba na prezidenta – lež a pokrytectví

Zdeněk Koudelka,
právník

Ústavní soud zastavil řízení o žalobě na prezidenta Václava Klause. Žaloba mimo jiné vytýkala Václavu Klausovi, že neratifikoval či opožděně ratifikoval dvě mezinárodní smlouvy. Dle žaloby je neústavní, pokud prezident neratifikuje „mezinárodní smlouvu, která byla jím samotným nebo vládou z jeho pověření sjednána...“.

Ratifikace smluv

Ovšem v prvním případě rozhodnutí o změně Smlouvy o fungování EU nejde o mezinárodní smlouvu, ale o rozhodnutí Evropské rady, kde se jednání účastnil premiér. Je jeho věcí, aby si opatřil souhlas prezidenta, pokud je pro přijetí závazku nutná prezidentova ratifikace. Pakliže takový souhlas prezident nevyslovil, nelze se divit jeho odporu k ratifikaci.

Ze srovnání vyplývá pokrytectví žaloby, kdy se obdobné chování u Parlamentu toleruje a u prezidenta trestá.

Ve druhém případě Dodatkového protokolu k Evropské sociální chartě došlo k podpisu za ČR v době prezidentování Václava Havla. Stejně jako nová vláda může mít jiné názory na řešení určitých otázek než vláda stará, je takový rozdíl možný i u prezidentů. Je lži tvrzení žaloby, že byly příslušné me-

zinárodní závazky sjednány prezidentem Klausem nebo z jeho pověření.

Václav Klaus byl zvolen Parlamentem na druhé funkční období v roce 2008, kdy již pět let bylo známo, že s ratifikací dodatkového protokolu váhá. Přesto to Parlamentu nevadilo v jeho opětovné volbě. Vadilo-li Parlamentu, že Václav Klaus neratifikoval smlouvu sjednanou z pověření Václava Havla, neměl jej volit. Když jej zvolil, nemůže takové jednání Senát po právu jako jedna z komor Parlamentu za dalších pět let považovat za velezradu. Změna v politickém obsazení Senátu není důvod k právnímu trestu.

Obsazení Ústavního soudu

Žaloba vyčetla Klausovi, že není obsazen Ústavní soud. To, že se po určité době nedaří obsadit určitý orgán, není výjimečné. Prezident Nejvyššího kontrolního úřadu nebyl obsazen od 20. 2. 2012 do 22. 3. 2013, kdy byl jmenován Miloš Kala na základě návrhu Poslanecké sněmovny z 19. 3. 2013. Tato funkce nebyla obsazena dříve, když prezident Nejvyššího kontrolního úřadu Lubomír Voleník zemřel 19. 6. 2003 a jeho nástupce František Dohnal byl jmenován prezidentem až 4. 11. 2005 na základě předchozího návrhu Poslanecké sněmovny z 26. 10. 2005.

Pokud by měl být prezident trestán za neobsazení Ústavního soudu, jak potrestat Poslaneckou sněmovnu za nezvolení kandidátů na funkcionáře NKÚ? Ze srovnání vyplývá pokrytectví žaloby, kdy se obdobné chování u Parlamentu toleruje a u prezidenta trestá. A akceptovalo se i u bývalého prezidenta Václava Havla, který odmítl v roce 2002 návrhy Poslanecké sněmovny na jmenování Lubomíra Voleníka prezidentem a Františka Brožíka

viceprezidentem Nejvyššího kontrolního úřadu tak, že Voleníkovi skončilo funkční období 8. 7. 2002 spolu s viceprezidentem Václavem Peřichem a NKÚ tak neměl obsazenou žádnou z ústavních funkcí. Voleníka nakonec jmenoval, ale až 17. 10. 2002, Brožíka ne.

Senát podáním nedůvodné žaloby zklamal jako ústavní instituce.

Senát podáním nedůvodné žaloby zklamal jako ústavní instituce. Ústavodárce si byl této možnosti vědom. Proto minulý rok schválil změnu ústavy, která se stala účinnou nástupem prezidenta Miloše Zemana a dle které musí mít Senát k žalobě souhlas Poslanecké sněmovny. Byli jsme evropskou raritou, když žalovat prezidenta mohla pouhá většina přítomných senátorů. Proto prošla žaloba, s kterou souhlasilo jen 38 senátorů, ani ne nadpoloviční většina všech, což je 41 senátorů.

Politické spory v demokracii se mají řešit u volebních urn, ne v soudních síních.

Žaloba byla namířena proti instituci prezidenta. Byla projevem snahy skupinky senátorů, která nemá sílu oslabit prezidentské pravomoci řádnou změnou ústavy, aby stejného cíle dosáhla zastrašením prezidentů hrozbou žaloby. Ovšem platí-li současná ústava, má prezident pravomoci, které mu dává. Pokud se někomu nelíbí, jak konkrétní prezident využívá pravomoci, musí vyhrát prezidentské volby. Politické spory v demokracii se mají řešit u volebních urn, ne v soudních síních. ■

NABÍZÍME

Institut Václava Klause a Centrum pro ekonomiku a politiku nabízí publikaci „**Spor o amnestii**“ (2013). Sborník obsahuje kompletní znění amnestie prezidenta republiky, rozhovory prezidenta o amnestii, doplňkové texty a dopisy občanů o amnestii. Do sborníku přispívají Milan Knížák, Petr Hájek, Tomáš Sokol, Tomáš Jirsa, Zdeněk Koudelka, Pavel Hasenkopf, Jiří Payne, Jan Skopeček, Karel Steigerwald, Václav Vlk, Bohumil Doležal, Jan Rychetský, Stanislava Janáčková, Jan Lupoměský, Petr Suchomel, Martin Stín a Zbyšek Pantůček.

objednávky na
www.cepin.cz, e-mail: cep@cepin.cz

ANKETA

Je smysluplné dnes zvyšovat minimální mzdu?

Aleš Michl,
analytik Raiffeisenbank

Levicově smýšlející jedinci začali v Česku volat po zvýšení minimální mzdy. V Dánsku, Finsku, Švédsku, ve státech, ke kterým levicák tolik vzhlíží, vláda shora žádnou minimální mzdu nestanovuje. Očekával bych tedy, že když už se někdo Skandinávií ohání, bude navrhopat spíše zrušení minimální mzdy, nikoliv její zvýšení. Anebo že by si určitá zájmová skupina vždy vyzobla jen to, co se jí hodí do krámu?

Tohle je tedy náš styl? Minimální a maximální limit na vše, co jde. Nesmíš brát míň, než v ministerském kanclu stanoví. A když vyděláš hodně, tak naopak pořádně zdanit, aby bylo na chod těch kanclů a vymyšlení nových maximálních a minimálních limitů. Minimální mzda není z vládního kanclu stanovena ani v Rakousku ani v Německu, ke kterým vzhlíží zase část pravičáků, „pravičáci“ ve vládě a také většina průmyslníků.

Nechápu, proč se přít o zvýšení minimální mzdy, když ji naopak máme zrušit, neboť je nanic. Kdyby tak radši dostali na zadek ti, co platí zaměstnancům na ruku... Anebo že by k tomuhle měla sloužit minimální mzda, aby stát alespoň něco vybral, neboť jinak to není schopen ohlídat a na ruku by se vyplácelo vše? Znáte to, pingl dostane minimální mzdu, z toho nějaké drobné za odvody na účet státu, a zbytek v hotovosti na ruku...

Už jsem v klidu, všechno jednou skončí tím, že se ustanoví jednotná a pořádná minimální mzda v celé Evropě, bude to prezentováno jako protikrizové opatření a na zadek dostane od Asiátů celý náš průmysl...

Dagmar Brožová,
Vysoká škola ekonomická

Problematika minimální mzdy není tak důležitým tématem, jak se jí obecně přisuzuje, ale minimální mzda je vidět, a proto je zajímavá. Výše minimální mzdy je u nás určena nařízením vlády a to na základě zmocnění v zákoníku práce, který mimo jiné uvádí, že „vláda stanoví minimální mzdu s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen“ (§ 111 odst. 2, zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce).

Výše minimální mzdy u nás nebyla upravována od roku 2007, a pokud jde o její výši,

patříme mezi země s nejnižší relativní výší minimální mzdy (31 % průměrné hrubé mzdy a 36 % průměrné čisté mzdy). Pokud jde o délku její platnosti beze změny, jsme naprostou raritou. Ovšem v celé řadě zemí takto plošně stanovená minimální mzda není. Je dojednávána kolektivním vyjednáváním a její platnost je vázána na odvětví, případně obor, neboť vyjednávání se soukromými firmami zajistí zaměstnancům vyšší minimální mzdu, než by zajistil stát (např. Německo, Rakousko, Itálie, Švédsko).

Minimální mzda u nás není ani příliš motivační, neboť se blíží tomu, co lze získat na sociálních dávkách v případě nezaměstnanosti, a o tom, zda výše 8 000 korun zajistí minimální životní standard pro život v 21. století, bychom asi mohli také úspěšně diskutovat.

Zvýšení minimální mzdy by pravděpodobně zvýšení nezaměstnanosti, o kterém by stálo za to hovořit, nepřineslo, neboť za minimální mzdu pracuje 1-2 % pracovní síly a empirické studie dokladují vliv na nezaměstnanost určitých skupin pracovníků (především těch nízkokvalifikovaných, a těch mladých s minimální praxí) relativně malý až nulový, některé studie dokonce hovoří o určitém malém pozitivním vlivu na zaměstnanost.

Položme si otázku, k čemu by bylo zvýšení minimální mzdy o navrhovaných 500 korun prospěšné? Je třeba v každém případě přihlídnout k reálným možnostem ekonomiky a zvážit, zdali by nebylo efektivnější vynaložit prostředky na motivaci zaměstnavatelů v soukromém sektoru k vytváření pracovních míst, a k jejich motivaci přispět k přizpůsobování eventuálně zvyšování kvalifikace potenciálních zaměstnanců.

Martin Slaný,
ředitel ekonomických studií IVK

Zvyšovat minimální mzdu v době, kdy naše ekonomika prochází krizí či stagnací, kdy dostáváme údaje o tom, že klesají nejen reálné, ale i nominální mzdy, stejně jako klesá produktivita práce, je velký hazard. Ekonomický výzkum již dostatečně prokázal, že tento nástroj je neefektivním zásahem do pracovního trhu, na který firmy reagují propouštěním, růstem cen nebo obojím. Veškeré návrhy na zvýšení minimální mzdy jsou ve svém důsledku navíc vysoce asociální.

Snaha polepšit příjmové nejslabším nakonec povede ke ztrátě jejich zaměstnání, ztrátě veškerých příjmů z vlastní činnosti, což dodatečně zatíží i stát, protože více

lidí se stane zcela závislými na sociálním systému. Nejvíce ohroženou skupinou růstem minimální mzdy by byli mladí lidé, lidé s nízkým vzděláním nebo pracující na částečné úvazky. Tedy skupiny obyvatel, které jsou na trhu práce nejvíce ohroženy a ve kterých je možnost nalézt rovněž nejvíce lidí ohrožených chudobou. S ohledem na nemalé regionální rozdíly v úrovni mezd a obecně v kondici pracovního trhu v ČR se dá výraznější negativní dopad očekávat v oblastech, kde je již dnes míra nezaměstnanosti nadprůměrná.

Odhaduji, že návrh ministryně Müllerové zvýšit minimální mzdu ze současných 8 000 na 8 500 korun by mohl zvýšit míru nezaměstnanosti o nějaké dvě desetiny procenta. Zdá se to relativně málo, ale v absolutním vyjádření by to mohlo představovat i pět tisíc lidí, kteří by tímto opatřením přišli o práci. Návrhem ČSSD zvýšit minimální mzdu o polovinu – na 12 000 korun – bychom se rázem dostali na špici mezi zeměmi EU v ukazateli podílu minimální a průměrné mzdy. Tento experiment by pro náš trh práce byl již fatální a nárůst míry nezaměstnanosti by mohl být v řádu několika procentních bodů.

Předplatné na rok 2013

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného činí 660 Kč.
Studentské předplatné 330 Kč.

Dosavadní předplatitelé CEP se stávají předplatiteli IVK.

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

predplatne@institutvk.cz

Daň z finančních transakcí? Opravdu ne

Mojmír Hampl,
viceguvernér České
národní banky

A je to tady. Vypadá to, že po letech taha-
nic, diskusí a bojů otevřených i zákulisních
se skutečně přiblížil okamžik, kdy část zemí
Evropské unie učiní významný krok. A krok
chybný. Mám na mysli připravovanou daň
z finančních transakcí. Před časem zveřejnila
Evropská komise legislativní návrh připravu-
jící zavedení této daně na území jedenácti
zemí, které se rozhodly pro tzv. posílenou
spolupráci v dané věci (Slovensko mezi ně
patří, Česká republika ne). Úmyslem zejmé-
na Francie a Německa bylo od počátku za-
vést ji jako daň celounijní, ale prostě nebylo
možné dosáhnout shody. Nenašla se nako-
nec ani prostá většina zemí Unie, kterým by
se do tohoto dobrodružství chtělo jít.

*Daň není špatná jen sama o sobě, ještě
navíc časování jejího zavedení je zcela
chybné.*

Návrh Komise není první, ale druhý v řadě.
Poprvé Komise představila obsahově vel-
mi obdobný text v roce 2011, a zamýšlený

pro celou EU. Ten spadl ze stolu. Dle mého
z dobrých důvodů. Jak ukázaly dopadové
studie nejen nezávislých think-tanků, ale
i Komise samotné, tato daň by působila
zjevně protirůstové a mohla by znamenat
snížení likvidity a objemu obchodů na tr-
zích s mnoha finančními instrumenty až
o desítky procent.

Když pomínu to, že je poněkud zvláštní se
o takové dani bavit v době, kdy skloňujeme
ve všech pádech slovo konkurenceschop-
nost a růst, je nutné dodat ještě jedno.
Ta daň není špatná jen sama o sobě, ješ-
tě navíc časování jejího zavedení je zcela
chybné. Proč ji spouštět v okamžiku, kdy
je finanční sektor v mnoha zemích Evropy
zásadně oslaben, či někde dokonce na ko-
lenou? Daň z finančních transakcí mu ke
stabilitě nepomůže, naopak.

*Švédové tuto daň zavedli a po
pár letech znovu zrušili, protože
likvidovala trh a přenesla obchodování
do Londýna a Kodaně.*

Jakou logiku má požadovat po finančních
institucích, aby měly na jednu stranu více
kapitálu a likvidity, aby v nich investoři
nechávali více peněz (jak nyní v EU činí-
me) a zároveň z něj podobným opatřením
z druhé kapsy zdroje odvádět, likviditu na

mnoha trzích ohrožovat a díky snadnosti
přesunu kapitálu po světě snižovat atrak-
tivitu a konkurenceschopnost evropského
finančního sektoru jako celku? Proč navíc
opakovat chyby minulosti? Švédové tuto
daň zavedli a po pár letech znovu zrušili,
protože likvidovala trh a přenesla obcho-
dování do Londýna a Kodaně.

I těch jedenáct zemí si je tohoto zřejmě
vědomo, proto se v novém návrhu obje-
vuje záladný prvek tzv. extraterritoriality
daně. To znamená, že daň by se nemě-
la vybírat jen v oné jedenáctce, ale i při
transakcích ve třetích zemích, pokud se
obchoduje cenný papír či derivát vydaný
v jedné z oněch jedenácti. Transakce se
slovenským či německým cenným papí-
rem by měl být zdaněna, i když si jej mezi
sebou prodají britská, švédská či česká
banka. Jedenáctka se tak snaží všechny
známé negativní dopady neponechat jen
na svém území, ale „infikovat“ jimi i země
ostatní. Z toho ale logicky plyne otáz-
ka, zda by nebylo od počátku lepší se do
tohoto typu daně spíše nepouštět, než
se pak řešením kvadratury kruhu snažit
nepříjemné efekty rozkládat i na většinu
zemí EU, které mají s projektem doposud
potíž. Ale asi je to v dnešní zcela zpoliti-
zované debatě o finančním sektoru v EU
opravdu otázka příliš logická a prostá.

Týždeň č. 10/2013.

NABÍZÍME

Centrum pro ekonomiku a politiku nabízí knížku **Stanislavy Janáčkové „Krise eurozóny a dluhová krize vyspělého světa“** (2010). První část zkoumá varovné signály hospodářského zpomalení 2007–2009. Druhá část diskutuje světovou finanční krizi. Třetí část rozebírá eurozónu v krizi. Kniha by neměla chybět v knihovně žádného ekonomy zájímajícího se o krizi eurozóny. Předmluvu napsal prezident **Václav Klaus**.

Cena: 100 Kč, 100 stran.

CEP nabízí sborník č. 100/2013 „Bankovní unie – morální hazard evropských rozměrů“, do něhož přispěli **Vladimír Tomšík, Aleš Michl, Stanislava Janáčková, Charles Dallara, Petr Nečas, Mojmír Hampl, Ivo Strejček, Pavel Kohout, Pavel Páral, Petr Mach, Jan Bureš, Vladimír Pikora, Yuval Levin, Jaroslav Daňhel, Lukáš Kovanda, Tomáš Munzi a Lenka Zlámalová**.

126 stran, 100 Kč.

objednávky na www.cepin.cz, e-mail: cep@cepin.cz